

Good bye Lenin!?

A moszkvai zsidó közösség nyomában – beszámoló lapunk 8. oldalán

Könyvbemutató Dél-Komáromban

Dél-Komáromban, a Múzeumbarátok Körében november 26-án, kedden 17:00-tól kerül sor a Mozaikok a komáromi zsidóság történetéből című könyv bemutatójára, majd Padlovics Ágnes és Drozd Milan filmjének vetítésére. A programot a Klapka György Múzeum vezetője, Számadó Emese szervezi az Arany 17 központban. Mindenkit szeretettel várunk! ■

Chanukai előzetes

A Komáromi Zsidó Hitközség Shalom klubja ezúton hív meg minden érdeklődőt chanukai ünnepségre, melyre **2013. december 1-jén, vasárnap 14:00-kor** kerül sor a Menház Wallenstein Zoltán termében. Program: Bíró Eszter koncertje, gyertyagyújtás Fináli Gábor rabbijelölt vezetésével, tombola, fánk és egyéb finomságok. Mindenkit szeretettel várunk! ■

Chanukakor Bíró Eszter ad koncertet a Menházban. (Fotó: Hajdu András)

Érdekes előadások Komáromban

Szeretettel meghívjuk önt az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Szabadegyetemének következő komáromi előadásaira.

2013. november 13., szerda 16:00

Dr. Oláh János: A zsidó esküvő és néprajzi vonatkozásai.

2013. december 11., szerda 16:00

Dr. Schöner Alfrédné: Mikor mit eszünk? Mitől kóser a zsidó konyha?

A belépés díjtalan. A program a Nemzeti Kulturális Alap és az EZRA Alapítvány támogatásával jön létre. ■

A szabadegyetem során következő előadását dr. Oláh János tartja

Chanuka ünnepe

Chanuka ünnepe **november 27-én**, Cszerdán este kezdődik, ekkor kell az első gyertyát meggyújtani. Az utolsó gyújtás **december 4-én**, szerdán esete esedékes. Az ünnep december 5-én, csütörtökön naplementekor fejeződik be. ■

Támogatónk

Nyertes pályázatok

A Balassi Bálint Intézet támogatásával indítjuk el hamarosan tanulmányi Aversenyünket, melybe iskolások bekapcsolódását várjuk. Az őszi folyamán megkezdjük a 2014. évre szóló projektjeink benyújtását is, ezek eredményéről folyamatosan beszámolunk a HH hasábjain. ■

Emléklap a tűzoltóknak

A komáromi önkéntes tűzoltó csapat a közelmúltban emléklapot kapott a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségétől, melyet lapunk szlovák részében láthatnak. ■

Kóser pékáru rendelhető

Kóser pékáru legközelebb 2013. november 29-re (péntek) rendelhető. Barchesz és egyéb termékek iránti igényüket 27-ig (szerda) jelezhetik a titkárságon. Elérhetőségek: kile@menhaz.sk, tel: 7731-224. ■

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Faliújság

rövid hírek

✧ A KZSH-t a Shalom klubot és a HH-t támogatták: Hanák Éva (Párkány), Hardy család (Zürich), Miles Erzsébet (Komárom), dr. Gábor Tibor (Nagykürtös), Bruckner Ibolya (Ógyalla), dr. Ivan Kolin (Kassa), Rybár család (Rimaszombat), Balázs család (Komárom), Slančík Margit (Komárom), Vadász Tibor (Budapest), és anonimitásukat kérő adományozók.

✧ A Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége kezdeményezésére Galántán találkoztak a dél-szlovákiai hitközségek vezetői, hogy egyeztessenek a 2014. évi „Holokauszt 70.” évforduló kapcsán. A KZSH-t Pasternák Antal elnök képviselte, aki ismertette közösségünk jövő évi terveit.

✧ Új könyveket szereztünk be a Spitzer Béla Kiskönyvtár számára, továbbra is várjuk olvasóinkat a Menházban.

✧ A Komáromi Zsidó Hitközség bekapcsolódott a Színes Szlovákia, Nemzetiségek Napja programsorozatba, melyet idén első alkalommal rendeztek meg. Az eseményről részletesen novemberi számunkban olvashatnak.

✧ A búcsi magánszakközépiskolában rendezett Holokauszt megemlékezésen a KZSH vezetőségi tagja dr. Novák Tamás tartott előadást.

✧ A KZSH-t meglátogatta Miroslav Michaela történész. A komáromi származású szakember jelenleg Prágában él, többek között hitközségünk múltjával is foglalkozik legújabb kutatásaiban.

✧ A bécsi Zsidó Filmfesztiválon bemutatták Susi és Péter Scheiner Nativ álmod című Komáromról szóló filmjét.

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesečnik ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2013. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Mártírnapi beszéd a temetőben

Örök emlékeztül az Örökkévaló szent csarnokában. A szenteknek, férfiaknak, asszonyoknak és gyermekeknek, szent közösségünk tagjainak, itt Komáromban – épüljön fel Cion és Jeruzsálem – akik meghaltak kínok között, és kegyetlenül megölettek a munkatáborokban, és akik elhurcoltattak a 704. évben [=1944] az üldöztetés földjére mint a vágóhídra vezetett nyáját megölettek, lemészároltattak és elégettettek az átkozott gonoszok által, az apák, az anyák és gyermekek, a szerettek és az életükben kedvesek, jámborak, igazak és tiszták együtt az Örökkévaló nevének megszenteléséért. Tartsd meg őket Isten jó emlékezetben a világ maradék igazáival együtt!

A fenti szavak a komáromi zsinagógában található emléktábla kezdő mondatai. E gondolatok jegyében köszöntöm városunk és a környék zsidósága deportálásának 69. évfordulóján megjelenteket. A hetvenedik, jubileumi évhez közeledve sokszor úgy érezhetjük, nehéz már újat mondani, olyat, ami még eddig nem hangzott el, pedig ez nem így van. A komáromi zsidóság tragédiája, nem is beszélve a kisebb falvak történetéről máig feldolgozatlan. Nem gyűjtöttük még össze a nevek nagy részét, nem kutattuk fel a levéltárakat sem teljes körűen. Ez nemcsak a zsidó közösségek, hanem főleg a többségi társadalom feladata. Csak remélni tudom, hogy a helyi önkormányzat, az iskolák és a kulturális intézmények aktív részesei lesznek nálunk is a kerek évforduló eseményeinek, részt vállalnak majd abban, hogy végre itt is megtörténjen a szembenézés a ténnyel, hogy a Holokauszt a város és a környék nem zsidó lakosságának aktív vagy éppen passzív közreműködése nélkül nem valósulhatott volna meg.

Közben csendesen távoznak közülünk a túlélők, akik saját bőrükön tapasztalhatták, mit is jelentett zsidónak

lenni abban az időben. Elmennek, óriási űrt hátrahagyva maguk után. Az elmúlt egy évben hármuktól búcsúztunk, akik szerencsére meséltek, ameddig tudtak, így legalább a modern technika lehetővé teszi majd, hogy gondolataik

megmaradjanak az utókor számára. A tavalyi megemlékezésre kicsit késve érkezett Adam Gyuri bácsi Pozsonyból, sokan alig ismerték meg. A komáromi Abelesz család leszármazottjaként nemcsak túlélő volt, hanem zsidóként zsidókat is mentett, a budapesti vatikáni követség segítője volt. A komáromiak

nagy része már csak az egykori Cedok utazási iroda vezetőjeként emlékezik rá, keveset tudva történetéről. Sajnos már tudjuk, idén nem csak késik, nem jön többé... Nincs itt Horský Ella néni sem, az ő emlékéit a Lány a fürdőből című, nemrég készült kisfilm őrzi, és nem ül már itt a sarokban édesanyám, a város legidősebb polgára, élete végéig közösségünk aktív tagja. Szomorú pillanatok, három túlélő, három élet-történet, amely már a múlté.

Szerencsére vannak, akik még emlékeznek, nemrég mesélte el élettörténetét a Netanyán élő Gorálné Steiner Mag-

da, akinek a napokban volt a 70. érettségi találkozója a komáromi magyar gimnáziumban. Történetéből kirajzolódik az akkori Komárom képe, a szörnyű idők a harmincas évek végén, negyvenes évek elején, amikor már nem volt jó itt zsidónak lenni. Messze volt még a németek bevonulása, amikor a helyiek egy része minősíthetetlenül viselkedett a zsidó közösség tagjaival szemben. Ma ezt sajnos divat lett elfelejteni...

A napjainkban tapasztalható, ezt a kort idéző jelenségek Komáromban sem maradnak támogatók nélkül. Már Holokauszt tagadókat is találhatunk szeretett városunkban. Ki kell mondanunk, hogy állj, a döntéshozók felelőssége, hogy mindent megtegyenek annak érdekében, hogy a maroknyi megmaradt zsidó közösség emelt fővel vállalhassa identitását, és a vészidőszak áldozatainak emlékét senki, még egy gondolat szintjén se kérdőjelezhesse meg.

(Folytatás a következő oldalon)

Pizza a sátorban

Verőfényes napsütés fogadta mindazokat, akik Szukot ünnepének negyedik napját a Komáromi Zsidó Hitközség – pár éve a budapesti Frankel körzettől kapott – sátrában töltötték a Menház udvarán. Riszovannij Mihály előadását követően Zev Stiefel póstyéni rabbi pizza-finomságait kóstolhatták meg az összegyűltek. Angol nyelvű kerti előadást Paszternák Tamás fordította magyarra. Az ünnepi sátrat Miriam Neiger Fleischmann rajzai és Toledano Zahara díszei ékesítették. A finomságok mellett Avi és Zuzka Toledano gyümölcsseit is megízlelhattuk. A jóhangulatú Shalom klubban mindenki kézbe vehette az ünnepi csokrot. Köszönet mindazoknak, akik közreműködtek a sátordíszítésnél és a pizzasütés során. ■

Levéltári konferencia a múzeumban

Szeptember végén rendezte az Állami Levéltár komáromi részlege a Vallásosság Komáromban című konferenciáját a Duna Menti Múzeum nagytermében.

A KZSH képviselőjében Pasternák Antal elnök tartott előadást, Mozaikok a komáromi zsidóság történetéből címmel. Szintén zsidó témáról szolt a komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karának doktorandusz hallgatója, Fritz Beke Éva, aki legújabb kutatásainak eredményeit foglalta össze.

A többi felekezet részéről is érdekes, hiánypótló előadások hangzottak el. A konferencia anyaga hamarosan nyomtatott formában is megjelenik. ■

-p-

Mártírnapi beszéd a temetőben

(Folytatás az előző oldalról)

A több mint 220 év alatt sokszor nem volt könnyű zsidónak lenni Komáromban, ezt mutatja be most megjelenő könyvünk és nemrég elkészült vándorkiállításunk, melyek egyaránt a Mozaikok a komáromi zsidóság történetéből címet viselik.

A Holokauszt meghatározó elem volt ebben a mozaikban, de szerencsére gazdag életet láthatunk a vézorkorszak előtt és után is...

Egy fontos mozaikról e helyen kell említést tennem, pár hete, a zsidó naptár szerinti sziván hó 4-én volt 100 éve annak, hogy elhunyt a komáromi zsidó közösség jeles tagja, Fried Kálmán. Neki köszönhetjük a Menázatot, a város zsidóságának mai szimbólumát. Gondolatainkban most kicsit emlékezünk rá.

Szeretnénk, ha az eddigi mozaikokat továbbiak követnék és még sok-sok év-tizeden át lenne itt zsidó élet. Ehhez lassan minden tárgyi feltétel adott lesz. A mai ünnepség után felavatjuk zsinagógánk hetven éve hiányzó textiljeit. A minap a szlovákiai közösség egyik veze-

tője azt kérdezte tőlünk, minek ez?, miért fontos ez? Azért, hogy jelezzük a komáromi hitközség él és élni akar, folytatni őseink hagyományait, időről időre összejönni a zsinagógában, a kulturális rendezvényeken, közösen kirándulni, héberül tanulni. Itt minderre megvan a lehetőség, csak élni kell vele. Az életet pedig csak Önök, az emberek biztosíthatják, a közösség tagjai, akik közül sokan csak évente egyszer, ilyenkor jönnek közénk. Ezért is biztatok mindenkit, hogy az év többi eseményének is legyen aktív részese, ezzel is biztosítva a komáromi zsidó jövőt.

2013 a felkészülésé, 2014-ben a jubileumok éve következik. 100 év lesz annak, hogy elhunyt minden idők legkiemelkedőbb rabbija Schnitzer Ármin, akinek könyve, a Zsidó kultúrképek az életemből a korszak hí krónikája reményeink szerint a centenáriumra jelenik meg először magyarul és szlovákul. 100 éve lesz az első világháború kitörésének, ideje lenne többet tudnunk azokról a komáromi zsidókról, akik életüket adták ekkor a hazáért, nevüket ma csak a ravatalozóban álló emlékmű őrzi.

A kerek évfordulók sorát a Holokauszt 70. évfordulója zárja. Szeret-

nénk, ha azokra a komáromi és környékbeli polgárokra emlékezhetnénk, akiknek nyomuk sem maradt, elszálltak a gázkamrák kéményeinek fekete füstjében.

Jó lenne, ha előkerülnének a nevek, a családok emléke, újra tudnák a város polgárai ki volt a kórház alapító Lipscher Mór, mi történt a közösség rabbijaival, kántoraival és egyszerű tagjaival. Szeretnénk, ha Dél-Komáromban és a Komáromi járás városaiban és falvaiban is emlékhelyek jönnének létre. E sok feladat azonban nem a zsidó közösség ügye, hanem a városok, falvak önkormányzatainak, oktatási és kulturális intézményeinek közös feladata és felelőssége. Összefogásra van szükség, melyhez mi minden segítséget megadunk.

Szeretnénk, ha az emlékév kiemelkedő eseménye lenne a komáromi zsidók második világtalálkozója. 2014. június 6-8-ig várjuk a maroknyi túlélőt, gyermekeiket, unokáikat és dédunokáikat valamennyi kontinensről. A gyökereink visszahívunk. Emlékezzünk közösen! ■

Pasternák Antal

Elhangzott 2013. augusztus 25-én a komáromi zsidó temetőben.

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

XXIII. rész Emlékképek

(2011. augusztus 13., szombat)

Péntek reggel felbolydult Tel-Aviv, dugó mindenfelé. A 63-as ezúttal ismételten zeneszó nélkül araszol a belváros irányába. Már ismerem az utcákat, boltokat. Sokadszorra teszem meg ezt az útvonalat. Az Azriel Centernél szállok le. Arra gondolok, kéne egy-két kattintás,... Elhessegetem a gondolatot, eddig minden alkalommal lencsevégre kaptam a három tornyot, a puha-párnás gyaloghídat..., unalmas lenne már a blogolvasóknak.

Van egy kis időm körbenézni és plázázní. Világmarkák boltjai, telefonos, számítógépes üzletek, mintha a Westendben járnék Pesten. A tömeg jelentős, szinte mozdulni sem lehet. Nézelődöm kicsit, a vásárlást majd máskorra hagyom. Egyrészt a táskám tele, s nem nagyon cipelnék semmit Ashkelonba, izraeli tartózkodásom második bázisára, másrészt, annyira nincs is most mit venni.

Irány a pályaudvar. Automata, Ashkelon kikeres, 25 sékel bedob, jegy kiad, beléptető kapun át... – rutin műveletek. Van egy jó fél óram, szokás szerint. Az 1-es peron lezárva, a 2-es 3-as vágányt kiszolgáló telik meg az utasokkal. Sokkal többen vannak, mint utójára. Rengeteg katona tart hazafelé, ki fegyverrel, ki fegyver nélkül... Családok, üzletemberek szállnak fel a befutó szerelvényekre. Alapvetően három vonattípussal találkozni: a néha felgyulladó gumiorrúval, az emeletessel és a kék-fehér csíkkal (az első két és az utolsó vonatos kép forrása a Wikipédia.com, a Beer-Shevára tartó kék-fehér szerelvényt én fotóztam le).

Ülök a peronon, s Pasztisan mondva csak nézek ki a fejemből... mintát veszek az izraeli társadalom HaShalom álmás nyújtotta keresztmetszetéből. Mindezt diszkrétan, az Azrielben osztogatott Israel HaYom ingyenes újság hétvégi mega-tartalmas számával a kezemben. Még szerencse, hogy idén Londonban, gyakorlatot szereztem az újság mögüli kémkedés terén.

Ebéd, pihenés, készülés a szombatra. Újra Ornánál és Yossinál vendégeskedem. Az ünnep bejövetele előtt kocsiba

ülünk, s egy érdekes helyre megyünk. Egy dombról tekintünk le a múlt héten a város határába biztonsági okokból visszatelepített légvédelmi ütegre. Az "Iron Dome" a Gázából kilőtt kisható-távolságú rakétáktól védi a várost. Sajnos újra szükség van rá.

Ünnepi vacsora: lazac nagyon finom szósszal. Éjszaka 2:43 perckor arra riadok, hogy esik az eső. Na jó, csak szemerkél. Ez nagyon ritka Izraelben, általában szeptember-október előtt nem esik egy csepp sem... Lehet, hogy az én tiszteletemre eredt el?

(2011. augusztus 15., hétfő)

A soros bejegyzés címe eredetileg "köszönni vagy nem köszönni" lett volna, időközben azonban felfedeztem, egy olyan ünnepet, amelyről még sosem hallottam, de hála a Google-nek, most már tudom: Ma van Tu BeÁv, a szerelmesek napja.

(Nuu, nem mintha érintene az ünnep, Amor nyila még nem talált el itt a Szentföldön, s a Ben Gurion repülőtéren sem várt a nagy ő egy I love you Paszti felirattal). Magáról az ünnepéről az Internet alapján:

„Ősidóktól fogva Áv hó 15. napja volt a hajadonok párválasztásának napja. Ez a hagyomány a második Szentély lerombolását (i.sz. 70) követően közel két évezredben megszakadt, és csak Izrael állam megalakulását követően jött újra divatba. Többnyire zenés, táncos bulizással, párválasztós játékokkal töltik a fiatalok a legvidémből zsidó ünnep éjszakáját szerte a világ zsidó közösségeiben.”

Barátnő hiányában, beérem ma egy finom banános-csokis sütivel ünneplés gyanánt. Visszatérve az eredeti gondolatához: a szokásos hétfő esti körutamat róttam. A gyaloghíd után – mely alatt újra dugó volt – ilyenkor nem jobbra, a Ramat Amidar buszvégállomás felé fordulok, hanem balra a Hagana utca felé veszem az irányt. Az Etzel és a Hagana sarkán betérek a kedvenc schwarmázómba. Kipróbáltam vagy hármát-négyet, de itt a legfinomabb. Lassan már törzsvendég vagyok. Általában hetente egyszer benézek. 33 sékel a kezemben, mindezért kapok egy pitát tele humusszal (csicscriborsó krém), salátával (apróra vágott uborka és paradicsom),

finoman fűszerezett schwarma husival (abban különbözik az otthoni gyrostól, hogy már maga a forgó hús van felületkezelve valamilyen sárga színű fűszerkeverékkel), a tetején egy kis tchinával (szezámmag krém) és hat-hét szál sült krumplival. Jár még hozzá egy kis tányér, amelyet salátával tölthet meg az ember és egy dobozos üdítő. A grapefruitos FANTA a kedvencem, ez diétás és odahaza nincs még.

Miután mindezzel elegyensúlyozom az asztalig, visszatérek salátát szedni. Imádom a sárga (talán sáfrány???) savanyított káposztát, a pikáns uborka karikákat és paprika csíkokat. Kiegészítik mindazt, amit a pita rejt.

Ott ülök és majszolok, szembe velem az üdítő hűtő tele Prigattal, Springgel, Tappuzzal és a Coca Cola ismert és ismeretlen termékeivel. Azon tűnődöm, vajon, amikor az emberek beszállnak a liftbe az egyetemen vagy kiszállnak, miért nem köszönnek.

Tavaly nyáron a szüleim meglátogattak Pesten, az MTA Kémiai Kutatóközpontjában. Miután a 29. szembefőzőnek is köszöntem, Apa azt mondta: „olyan ez mint egy nagy falu, mindenki ismeri egymást, s mindenki köszön.” Megnyugtattam, hogy azért ott is akad négy-öt ember, akinek az elmúlt öt év alatt nem sikerült visszaköszönni egyszer sem. Általában néhány, magáról sokat gondoló kolléga mutat ezzel intő példát: Kis tudóspalánta, vigyázz, mert ha sokat kutatasz, még olyan tuskó lesz mint én!

Ha valahol ezek az emberek jól éreznék magukat, az a Bar-Ilan Egyetem. Itt egyszerűen nem divat köszönni. Az emberek beszállnak a liftbe és semmi, valaki csatlakozik hozzánk az elsőn, semmi, páran kiszállnak a másodikon és semmi. Nem emlékszem olyanra, hogy az ELTE-n vagy a KK-ban csak úgy köszönés nélkül beszálltunk volna a felvonóba.

Persze, a fenti példa nem csak a liftekre igaz, hanem a folyosókra, laborokra. Néha már én érzem magam kellemetlenül, hogy köszönök. Fura egy világ ez ebből a szempontból! ■

Készült az Interneten folyamatosan publikált Posztdok Napló alapján –
www.kispaszti.com

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

8. fejezet 4. rész

A nagy probléma az evéssel volt. Itt, a téglagyárban a Kassa környéki falvakból összeszedett zsidókkal voltunk együtt, akiket pár percnyi csomagolás után űztek ki az otthonukból, és mindezt pészach utolsó napján, amikor egy morzsa kenyér sem volt a házban, és ha lett volna is, nem tudták mit vigyenek, ruhát vagy enni-valót és a gettóban nem volt mit enni. A Zsidó Tanács ugyan a semmiből egy egészen elfogadható konyhát szervezett, de élelmet nehezebben lehetett szerezni. Itt próbált a cionista ifjúság valamit csinálni, pontosabban Offner Robi, azaz Fifi, aki két vagy három évvel járt feljebb nálam és nagy energiával, bátorsággal, megvesztegetéssel és nem kis „chücpével” elfogadtatta a vezetőséggel azt az ötletet, hogy egy fiatalokból álló csoport rendőri kísérettel menjen el a gazdagabb zsidó házakba, ahol az éléskamrákban lévő ételt szedje össze, és a téglagyárba szállítsa. Így mentünk ki naponta egy ötvenes csoport, katonai rendben a sárga csillaggal végig a városban és szedtük össze, amit lehetett, ami nem csak a tábor javát szolgálta, de a kísérő rendőröknek is a hasznára volt. Itt az emlékezetem egy kicsit homályos. Amit tudok, hogy Fifi hamis papírokat kapott és Budapestre szökött. A dolog úgy látszik el lett intézve előre, mert ezt még egy pár megtette, és senki nem ellenőrizte, hogy annyian jöttünk-e vissza, mint amennyien kimentünk. Elmeséltem apunak, hogy lehetséges, hogy én is kapok árja iratokat, ő, csak azt mondta, hogy elkészít nekem pénzt a cipőmben és fogpaszta tubusban. Egy szép napon tényleg mondják nekem, hogy a papírok megjöttek és utazhatok. A baj az volt, hogy pont aznap nem azok a ruhák voltak rajtam, amelyeken a sárga csillagot megláztottam, és ha most leveszem, meglátszik majd a helye. Ami még fontosabb, a pénz sem volt velem és el akartam búcsúzni a szüleimtől. Nem baj, majd hétfőn utazok. Ez 1944. május tizenharmadikán, szombaton történt.

Visszaérünk a téglagyárba és látjuk, hogy nagy a sürgésforgás. Egy csendőrosztag érkezett. Bezárják a kapukat. A csendőrök eloszlanak és megkészszerelik az őrséget a tábor körül. Itt meg kell magyarázni, hogy akkor a rendfenntartás Magyarországon két külön testület kezében volt. Volt a városi kékegyenruhás rendőr, akinek a fegyverzete egy revolverből és egy gumibotból állt, ezek a városi rendre vigyáztak és volt a csendőrség, katonai egyenruhában, fekete, kakastollas kalappal, akik mindig párosan jártak, a fegyverükön egy kilencven centiméteres szuronnal, a gyíklesővel. Ezek a csendőrök a falusi vidéket őrizték, vérszomjas haramiáknak voltak elismerve és a feladatuk a megfélemlítés volt. Világos, hogy az a tény, hogy ide lettek ilyen számba vezényelve, semmi jót nem jelenthet.

Estére bejelentik, hogy hétfőn a tábornak ez a részét munkára deportálják. Hová? Ezt nem mondják. Mindenki vihet egy bőröndöt és egy takarót. Az utolsó alkalom leadni a pénzt és az ékszereket. Akinél ezután értéket találnak, azonnal felakasztják. Nem látom, hogy sokan állnának sorba leadni az ékszereket. Át kell csomagolni mindent. Ezúttal nincs, aki segítsen vinni. A vágányok ugyan nincsenek messze a pajtánktól, de az a párszáz méter is távolság. Emberek mennek, és a latrinába dobják a pénzt. Apám Görög Arturhoz megy tanácskozni, aki szegről végről rokon és a Zsidó Tanács pénztárnoka. A kérdés az, hogy érdemes-e átszökni a tábor másik részébe, amelyet később deportálják. Azt a tanácsot kapja, hogy érdemes az első között lenni, akkor jobb lakó- és munkahelyet tudunk talán szerezni. Ez elfogadhatónak hangzik. Én ugyan megkérdezem, hogy Artur bácsi is az első között utazik-e úgy kitudnik, hogy nem, évek múlva hallottam, hogy sikerült Budapestre szöknie.

Hétfőn május tizenötödikén, 57 nappal a német megszállás után, a bőröndöket átcsomagoltuk. Anyu elkészített mindenkinek egy kulacs vizet. Apu megsúgja, hogy minden csomagban van két tubus „fogpaszta” és ne hogy kinyissam, ha van valaki a kör-

nyéken, mert úgy néznek ugyan ki, mint minden tubus, de pénz van bennük. Minden kabátban is van valami bevarrva. Odaértünk a vagonok előtti kapuhoz, ahol két csendőr áll egy nagy ruháskosárral és követelte a jeggyűrűket és a fülbevalókat is. A jeggyűrűk a hosszú évek után nehezen jöttek le. Az egyik csendőr egy kicsit szórakozni akart és követelte, hogy egy fiatalasszony vegye le a blúzáját, hogy nem rejtett-e el egy nyakláncot. Az utolsó percben egy S.S. tiszt, aki oldalról figyelte a dolgokat a rendőrtiszthez lépett, aki lecserélte a két csendőrt és rendőröket állított a helyükbe, akik nem ellenőriznek semmit és meggyorsítják az egész folyamatot.

Megérkeztünk a vagonokhoz. Az idő tíz óra felé járt már. A vonat vagy negyven zárt tehervagonból állt, mindegyik vagonban egy 40 x 80 centiméteres, szögesdróttal bezárt „ablak.” A vagonok oldalán egy felirat: „8 ló vagy 20 katona”.

Körülöttük rendőrök, csendőrök, és fegyveres magyar katonák forgolódnak és egy pár S.S. tiszt és katona, ez az egész társaság könnyörtelenül gyömöszölte az embereket a vagonokba. Látuk, hogy nem érdemes utolsóknak maradni, és amikor egy lépcsőt hoznak egy üres kocsihoz, mi voltunk az első és elfoglaltuk az ablaktól távoli és az ellenkező oldalon lévő sarkot. Apám akarta így, ő tudta miért. A vagon már teli volt és úgy tűnt, hogy nincs egyetlen hely sem, de ez nem elég ezeknek az emberbőrbe öltözött fenevadaknak és korbáccsal, ököllel, puskatussal egyre több embert kényszerítenek a vagonba. Kiabálás, sírás. Az emberek egymáson taposnak. A csomagoknak nincs hely. Állni is alig lehet. Végül is beadnak egy veder vizet, amelynek a fele a tolongásban kiömlik és egy üres vedret nyolcvan ember szükségleteire. A vagon ajtaját fülsiketítő zajjal becsapják, kintről leláncolják, lelakatolják és S.S. plombát tesznek rá. A vonat áll a május végi tűző napon, asszonyok üvöltöznek és ájuldoznak, gyerekek a szüleiket keresik és ebben a pokolban nincs szükség ördögökre, a kárhözottak egymást és magukat saját maguk kínozzák a zsúfolt nyomorúságukban. ■

Folytatása következik...

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

Csoki vagy nem csoki

Nehéz idők előtt állnak a csokikedvelők. Az afrikai kakaóültetvényeken nehézségek vannak, úgy néz ki, a közeljövőben a termés annyira le fog csökkeni, hogy nem lesznek képesek a világ igényeit teljesíteni. Ez azt jelenti, hogy ha nem történik valami rendkívüli csoda, pár éven belül nehéz lesz jó minőségű csokoládét találni.

Sokszor mondjuk, hogy a világ két részre oszlik, azokra, akik kutyát szeretnek és azokra, akik macskát, akik feketén iszák a kávé és akik tejjel, akik jobboldaliak a politikai véleményben és azok, és akik bal oldaliak stb. De a csokoládékedvelők egyhangúan választanak. Még nem láttam olyan embert, gyereket, aki nem csokoládékedvelő. A túlzott kedvelést már el is nevezték csokolizmusnak, de még nem hallottam olyan elvonó csoportokról mint az alkoholizmus esetében, de a tünetek a csokolizmus esetében is hasonlóak. Tudott dolog, hogy a csoki olyan anyagokat tartalmaz, amelyek az agyra hatnak pl. koffein, teobromin és ásványi anyagok pl. magnézium, de senki se eszi a csokit a tápanyagok miatt, hanem egyszerűen azért, mert finom.

Mikor elemi iskolába jártam, kétféle szendvicset vittem az iskolába. Vagy vajjas kenyeret egy szelet sajttal, vagy körözöttes szendvicset. Egyik iskolatársam anyukája majdnem az volt, aki feltalálta a csokoládé kennivalót. Az iskolatársam nagyon sovány volt, nem szerett semmit sem enni, a szendvicseit kidobta, egy kivétellel, mikor a két szelet kenyér között egy sor, illetve 4 kocka csoki bújt el. És mikor volt a szendvics a legízletesebb? Mikor a csoki meleg napokon már elolvadt, és az egész szelet kenyér csokis lett. A legérdekesebb e mesében az a tény, hogy nem emlékezek az iskolatársam nevére, de a csokis szendvicset ma is a szemem előtt látom.

A vegetáriánusok és a szélsőségebb vegánok ellenzik a csokit, mivel a benne található tej, vaj, ételízesítő és más hozzávalók, olyanok, amelyeket szerintük tilos enni. Én nem tartozom egyik csoporthoz sem, de elkerülöm azokat az ételeket vagy italokat, amelyekben koffein található, nagyon örültem mikor megtudtam, hogy kakaó helyett szentjános port használnak. A szentjános magjából örölt por

vagy más nevén karob pór glutén- és koffeinmentes és könnyen helyettesítheti a kakaóport.

A következő recept egy könnyű és finom csokitorta. De gondolom, hogy a Kedves Olvasóim között található olyanok, akik allergiások vagy árt nekik egy vagy több hozzávaló. Akik glutén-, cukor- vagy koffeinmentes receptet keresnek. A következőt kétféle változatban írom le.

Könnnyű csokitorta

Hozzávalók: 2 és 1/2 pohár liszt, 1 és 1/4 pohár cukor, 4 tojás, 1 tasak sütőpor, 3/4 pohár kakaó, 3/4 pohár olaj, 1 kávéskanál vanília esszencia, 1 pohár langyos tej vagy narancsszörp, vagy édesített kávé.

Elkészítés: az összes hozzávalót tálba rakjuk, és sima masszává keverjük. Kiszírozott 24 cm átmérőjű tepsiben előremelegített sütőben 35 percig sütjük.

Könnnyű csokitorta II.

Hozzávalók: 2 és 1/2 pohár gluténmentes liszt, vagy akinek nem muszáj 1 és 1/2 pohár barna liszt + 1 pohár fehér liszt, 1 és 1/2 pohár cukorpótló.

Elkészítés: A legajánlatosabb a sztivia por, amelyből 1 pohár megfelel 1 pohár rendes cukornak. Ha mást használnak, akkor az utasítások szerint. 1 pohár almapüré/ reszelék. Az alma reszelék kitűnően helyettesíti bármilyen süteményben a tojást. 1 kis tasak sütőpor, 3/4 pohár karob-szentjános kenyérpor, 3/4 pohár olaj, 1 kávéskanál vanília esszencia, 1 pohár narancslé. Elkészítése az előbbieket szerint. ■

Jó étvágyat!

Orna Mondschein

Temetői hírek

Az őszi ünnepek után folytatódott temetőnk rekonstrukciója, alvállalkozónk újabb 30 ledőlt síremléket állított fel. Reméljük, a jövő évi kerek évfordulóra a sírkert teljes területén befejeződnek a munkálatok. A tél közeledtével a rendszeres karbantartási munkák október végén befejeződnek. A temető szombat kivételével napkeltétől napnyugtáig látogatható. ■

Az első Szabadegyetem

Október 9-én, szerdán újtárra indult az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem Szabadegyeteme Komáromban. Az első előadást Szántóné dr. Balázs Edit tartotta, aki egyben a szabadegyetem főszervezője. A középkori zsidóság történetéről szóló prezentáció magas színvonalon hangzott el, ezzel elnyerte a közönség tetszését. Az előadásról videofelvétel készült, melyet hamarosan láthatnak a hitközség honlapján. A program teljesen nyitott, mindenkit várunk novemberben! ■

A WIZO látogatása

AWIZO Hungary Egyesület és a Budapesti Zsidó Hitközség Dél-Pesti Körzete szervezett közös kirándulást Komáromba, Lancz Gáborné vezetésével október 9-én szerdán. Vendégeinket Pasternák Antal kalauzolta a zsinagógában. A Wallenstein Zoltán teremben frissítővel vártuk a csoportot. A hitközség meglátogatása után a vendégek sétát tettek a belvárosban, késő délután indultak vissza Budapestre. Továbbra is sok szeretettel várunk minden vendéget! ■

Good bye Lenin!?

Nyári kelet-európai felfedező utamat Tallinnból egy hatórás buszáttal Szentpétervárról folytattam. Az orosz nagyváros rendkívüli hatást vált ki az emberből. Olasz, francia építészeti elemek fedezhetők fel a Néva folyó partján elhelyezkedő hatalmas palotákon. Az egykori Leningrádban még található szovjet elemek, úgy mint a Zsiguli, a Moszkvics vagy a Volga. Az árak azonban magasabbak a közép-európai átlagnál. Szentpétervárról 8 órás vonatúttal lehet eljutni Moszkvába. Az orosz fővároshoz hasonló metropoliszban még nem jártam.

Az egyik metróvonal állomásai, melyet még Sztálin parancsára építettek, egy-egy múzeumhoz hasonlítanak. A szovjet vezér célja az volt, hogy a monumentalitással elkápráztassa kommunista népét és az ide érkező vendégeket.

Természetesen ellátogattam a Vörös téren található Lenin Mauzóleumba, majd a híres Gum áruházba, melyhez hasonló csodás bevásárlóközpontot még nem láttam. A kötelező elemek megtekintése után a térkép Dávid csillagos jelzéseit vettem célba. Azt tudtam az orosz zsidóságról már

korábban, hogy jelentős részük az 1990-es években Izraelbe vándorolt és arról is hallottam valamennyit, hogy egy részük visszament őshazájukba. A Vörös tértől körülbelül 5 perces gyalogtávra meg is találtam az orosz zsidó közösség egyik nagy zsinagógáját. A sül nagysága nagyjából megegyezik a Dohány utcaiével. Az aljában található szuvenir boltostól megkérdeztem, hogy létezik-e zsidó múzeum valahol a városban. A válasza igen volt. El is magyarázta kedvesen, hogy melyik metróvonal végállomásától kell kb. öt perces sétát tennem ahhoz, hogy fel-

fedezem a Zsidó Tolerancia Központot és Múzeumot. Mint ahogy ez egy utazásnál elő szokott fordulni, gondolom másokkal is, eltévedtem. Az öt perc sétából közel fél óra lett és még egy taxi segítségét is igénybe kellett vennem. Utólag nem bánom, hogy Moszkva kertvárosában bolyongtam, hiszen olyan Zsidó Közösségi Központot láttam, mely véleményem szerint egészen egyedül a világon. Vélhetően az Izraelből visszavándorlók támogatják anyagilag azt a csodát, melyet láttam. A Központ eléggé elrejtett helyen, mindenféle kiírást mellőzve található meg. Oroszországra egyébként is jellemző, tapasztalatom szerint, hogy az angol nyelvet meglehetősen kevesen bírják, hiszen azt hiszik, hogy az orosz világnyelv. Meg kell mondanom, hogy a cirill betűk ismerete hiányában sokszor éreztem magam kiszolgáltatottnak. Nagysokára megtaláltam a Tolerancia Központot. Az új zsidó negyed elején egy hatalmas üvegalota áll, amely mint később kiderült egy 12 évfolyamos iskola, úszómedencével. Egy másik nagy épületben Jótékonyági, azaz Cödáká Központ működik. A kórház pedig ottlétemkor épült.

Engedje meg a Kedves Olvasó, hogy néhány mondat erejéig visszatérjek a Tolerancia Központhoz. Az épület, mely körülbelül egy focipálya nagyságú, első helyszínei a történelmet mutatják be, számos virtuális eszköz segítségével. A Múzeumban megemlékeznek a II. világháború áldozatairól, de a szovjet diktatúra mártírjait is méltóan mutatják be. Továbbhaladva el lehet jutni egy Stetl-be, mely egy falu olyan része, ahol a zsidók éltek. (Ilyen például a Hegedűs a háztetőn helyszíne) A falu korhűen van ábrázolva, sábeszi gyertyák és bárhesz az asztalon, a zsinagógában is minden a helyén van. A legnagyobb érdekességet számomra a migrációs térkép jelentette, mely azt ábrázolta a legkisebb részletekig bontva, hogy mikor, honnan, hová és mennyi zsidó távozott. A hab a tortán a négydimenziós mozi, melyben egy kb. 20 perces film segítségével a látogató megismerkedhet a zsidóság rövid történelmével.

Köszönöm Moszkva é csodás élményt! Már a moszkvai pályaudvaron sem található meg a Lenin szobor, mert felújítják a vasútállomást. Good bye Lenin! ■

Miklós Dóri

Košice bez hraníc

Vystav svoju kresbu, historické Košice, sen – potulky s Maďarským židovským kultúrnym zväzom v dňoch 18.-21. júla 2013. „Kedykoľvek som išiel do Košíc, v momente, keď som vystúpil z vlaku, ma opantal zázračný pocit istoty, že tu a len tu, v týchto uliciach sa mi nemôže nič zlé prihodiť.” (Sándor Márai)

V znamení týchto myšlienok zorganizoval Maďarský židovský kultúrny zväz štvordňový bohatý program plný novniiek a zaujímavostí. Po dvoch predchádzajúcich zastávkach bezhraničného programu v Mukačeve a Subotici sa v tomto roku vybralo takmer sto účastníkov dvomi autobusmi z Budapešti do Európskeho hlavného mesta kultúry. Ku skupine sa pripojili aj členovia Židovskej náboženskej obce v Komárne.

Prvou zastávkou, vzdialenou len niekoľko kilometrov od maďarsko-slovenskej hranice, bol pekne upravený židovský cintorín, ktorým nás sprevádzal Gábor Kovács. Navštívili sme tu aj pamätník v centre obce, postavený na pamiatku deportovaných židovských spoluobčanov. Štvorjazyčný, slovensko-maďarsko-hebrejsko-latinský nápis vrytý do čierneho mramoru hľasa „Odpočívajte v pokoji!” Tu sa k nám pripojil štáb Maďarskej televízie z redakcie programu Nádej potomkov, do vysielania bude materiál zaradený na stanici M1 v nedeľu 25. augusta predpoludním.

V Košiciach pri hoteli sa k nám pripojili dvaja sprievodcovia, ktorí nás sprevádzali počas celých štyroch dní.

Naša prvá cesta viedla na vernisáž výstavy: Čas bol vodidlom židovského bytia – otvorenie výstavy s názvom „Architektúra synagóg v strednej a východnej Európe” zostavenej podľa renomovanej publikácie historika architektúry Rudolfa Kleina: Synagógy v Maďarsku 1782-1918 sa konalo vo dvore Rodostó. Slávnostný prejav predniesol predseda Maďarského židovského kultúrneho zväzu Péter Kirschner, Rudolf Klein a Róbert Polák, riaditeľ Východoslovenského múzea.

Večer sme sa v budove bývalej neologické synagógy, v ktorej dnes sídli dom umení, zúčastnili na dvoch koncertoch vážnej hudby. Najprv sme si vypočuli vystúpenie komorného orchestra Mendelssohn, po ktorom nasledoval koncert formácie Musica Cassovia pod vedením Petra Breinera.

Na druhý deň ráno sme sa vybrali na prehliadku mesta so sprievodkyňami Évou Hoffmann a Erzsébet Czima. Mali sme možnosť pozrieť si prekrásnu hlavnú ulicu a jej okolie.

Popoludní nasledoval program pod názvom „Pracovali a tvorili spoločne pre mesto” – židovské Košice. V starej synagóge, ktorej zvonajšok už dostal nový šat, sme si pozreli výstavu renomovaného fotografa Juri Dojča pod názvom Last Folio, potom sme si v rámci krátkej prechádzky pozreli niekdajšiu chasidskú synagógu (dnes výskumné stredisko). So súčasným životom židovskej komunity sa skupina zoznámila v krásne zrekonštruovanej synagóge na Petőfiho ulici vďaka Pálovi Simonovi, aktívnemu členovi náboženskej obce, basistovi miestnej klezmerovej skupiny a archivárovi Pamätného strediska holokaustu v Budapešti. Naša cesta sa skončila na židovskom cintoríne, kde sme si pozreli pomníky zosnulých tejto niekoľkostoročnej obrovskej komunity a ohromujúci pamätník holokaustu.

Večer naša rodina navštívila synagógu, kde sa malá, ale súdržná komunita schádza každý piatok a sobotu pod vedením pána Hábera, predmodliaceho z Humenného a izraelských poslucháčov košickej univerzity. Minjan bol úplný aj vo veľkých letných horúčavách. Po Kabalat Shabate nám pán Pa-

vol Sitár rozprával o živote komunity, o ich radoostiach i starostiach. V rovnakom čase sa v evanjelickom kostole konal vypredaný a úspešný koncert skupiny Tzomet pod názvom Od Košíc po Jeruzalem.

Pod vedením historika umenia Tamása Sajó a historika architektúry Rudolfa Kleina sme sa mohli zúčastniť aj na mimoriadnej nočnej prechádzke pod názvom „Čaro košickej architektúry – od gotiky po Bauhaus, siahajúcej od historickej radnice po katedrálu.

Počas nasledujúcich dní výletu sme objavovali okolie. Navštívili sme Bardejov, kde nás komplexom zachovaných židovských budov (mikve, synagóga, spoločenské miestnosti) – ktoré sú, žiaľ, vo veľmi zlom stave – sprevádzali Pavol a Peter Hudákovci, odmenení vlani cenou Kehila Chaver, ktorí nám aj pri tejto príležitosti dokázali, že si vyznamenanie zaslúžili. Synagógu v pôvodnom stave Bikus Cholim nám ukázal jej správca, pán Bolog, potom sme sa prešli po hlavnom námestí, ktoré tvorí súčasť svetového dedičstva. Naša cesta pokračovala v Prešove, kde sme strávili krátky čas prehliadkou historického centra.

Večer sme si v preplnenej sále historickej radnice vypočuli klezmerový maratón Košice-Budapešť v podaní Kaschauer Klezmer Band a Budapest Klezmer Band. Počas záverečného dňa sme v rámci bodu programu Sándor Márai – Európan z Košíc navštívili sochu známeho spisovateľa a expozíciu venovanú jeho životu a dielu.

Počas cesty domov sme sa v Gemeri vybrali po stopách rodiny Andrássyovcov. Bol to pre mňa obrovský zážitok, veď zakrátko potom, ako sme opustili Košice, nasledoval Turniansky hrad, kde prevzala mikrofón moja mama, Zsuzsanna Kertészová-Paszternáková a chvejúcim sa hlasom nám porozprávala o svojich spomienkach z detstva, ako prišli peši z maďarskej obce Hídvégárdó do slovenskej Turne nad Bodvou. Hovorila o tom, aký to bol pocit, byť jedinou židovskou rodinou v dedine.

Naša cesta potom viedla do Rožňavy, z dialky sme videli hrad Krásnu Hôrku a program skončil v Betliarskom kaštieli. Za štyri dni plné zážitkov patrí vďaka spolupracovníčkam Maďarského židovského kultúrneho zväzu Andrei Deák a Annamárii Takács, ako aj sprievodcom a pomocníkom. ■

Pizza v stánku

Jasně, slnečné popoludnie vívalo všetkých, ktorí prišli vo štvrtý deň Sukotu do Menházu, na dvore ktorého bol postavený stánok, ktorý sme pred niekoľkými rokmi dostali od budapeštianskeho obvodu na ulici Frankel. Po prednáške Mihaila Riszovanného mohli prítomní ochutnať fantastickú pizzu, ktorú upiekol piešťanský rabín Zev Stiefel. Jeho anglickú prednášku tlmočil Tamás Paszternák. Slávnostný stánok zdobili kresby Miriam Neiger Fleischmannovej a ozdoby Zahara Toledano. Popri iných dobrotách sme mali možnosť ochutnať aj ovocie od Avi a Zuzky Toledano. V stánku klubu Šalom bola vynikajúca nálada a každý mal možnosť vziať do rúk sviatočnú kyticu.

Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na výzdobe stánku a na pečení pizze. ■

Návšteva spoločnosti WIZO v Komárne

V stredu 9. októbra zorganizovala spoločnosť WIZO Hungary a ŽNO južnej Pešti pod vedením pani Lanczovej spoločný výlet do Komárna. Hostí v synagóge spre-

vádzal Anton Pasternák. V sále Zoltána Wallensteina hostí privítala a občerstvenie podávala riaditeľka kancelárie Judita Haasová a Zsuzsa Paszternák Kertész. Po návšteve u nás odišli hostia na prechádzku do mesta a neskoro poobede sa vrátili do Budapešti. Aj naďalej s radosťou očakávame všetkých hostí, prídte k nám! ■

PT

Správy z cintorína

Po jesenných sviatkoch pokračovali práce na rekonštrukcii cintorína. Náš dodávateľ dal do poriadku ďalších 30 náhrobných kameňov. Veríme, že na budúci rok, keď bude okrúhle výročie, sa na celom cintoríne ukončia všetky práce. Pravidelné rekonštrukčné práce sa z dôvodu blížiacej sa zimy ukončia koncom októbra. Cintorín bude otvorený s výnimkou soboty od svitu do mrku. ■

Konferencia archivárov v Podunajskom múzeu

Koncom septembra usporiadalo Podunajské múzeum vo veľkej sále múzea konferenciu Pobožnosť v Komárne. V zastúpení ŽNO vystúpil a na tému Mozaika z histórie Židov v Komárne prednášal jej predseda Antal Pasternák. Poslu-

cháčka doktorského študijného programu Reformovanej teologickej fakulty Univerzity J. Selyeho Eva Fritz Beke takisto prednášala o židovskej téme, pričom zhrnula výsledky svojho najnovšieho výskumu. Aj predstavitelia ďalších cirkvi predniesli hodnotné prednášky. Zanedlho vydajú zborník obsahujúci prednášky konferencie. ■

PA

Open University

V stredu 9. októbra sa v Komárne začali prednášky organizované Židovskou univerzitou z Budapešti v rámci programu Otvorenej univerzity. Prvá prednášala Szántóne dr. Edit Balázsová, ktorá je zároveň aj hlavnou orga-

nizátorkou. Prezentácia o histórii Židov v stredoveku bola na vysokej úrovni, získala si uznanie poslucháčov. O prednáške sme vyhotovili videozáznam, ktorý sprístupníme na našej domovskej stránke. Program je pre každého prístupný, očakávame vás v novembri na ďalšej prednáške! ■

PT

Úspešné projekty

Spodporou Ústavu Bálinta Balassiho zanedlho otvoríme súťaž pre študentov v oblasti vzdelania. Očakávame zapojenie sa žiakov a študentov! V priebehu jesene sme už začali podávať projekty na rok 2014, o výsledku vás budeme priebežne informovať na stránkach Spravodajcu. ■

Pamätný list dobrovoľným hasičom z Komárna

Nedávno venovalo ÚZ ŽNO pamätný list dobrovoľným hasičom z mesta Komárno. O podrobnostiach píšeme v slovenskej časti Spravodajcu. ■

DIPLOM

predstaviteľom miest a obcí

s vďakou za nezištnú pomoc pri hasení požiaru prešporskej židovskej štvrti 17. mája 1913

כל המציל נפש אחת כאילו הציל עולם ומלואו

„Ktokoľvek zachráni ľudský život, je to akoby zachránil celý svet“

(Talmud)

Igor Rintel
predseda
Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR

Prof. Pavel Traubner
čestný predseda
Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Spravodajcu, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a klub Šalom podporili: Eva Hanáková (Štúrovo), rodina Hardy (Zürich), Milešová Jelizaveta (Komárno), dr. Gábor Tibor (Veľký Krtíš), Bruckner Ibolya (Hurbanovo), dr. Ivan Kolin (Košice), rodina Rybár (Rimavská Sobota), rodina Balázs (Komárno), Slančíková Margita (Komárno), Vadász Tibor (Budapest) a darcovia, ktorí si priali zostať v anonymite. Ďakujeme!

✧ Na podnet ÚZ ŽNO sa v Galante stretli vedúci ŽNO z južného Slovenska, aby rokovali o svojich aktivitách na rok 2014, keď budeme spomínať na 70. výročie holokaustu. Našu ŽNO zastupoval Anton Pasternák, ktorý prítomných oboznámil s našimi plánmi na budúci rok.

✧ Získali sme nové knihy do našej miniknižnice Bélu Spitzera. Milí čitatelia! Aj naďalej Vás očakávame.

✧ ŽNO v Komárne sa zapojilo do seriálu programov Pestré Slovensko, Deň národnostných menšín, ktorý sa po prvýkrát koná v tomto roku. O udalostiach vás budeme podrobne informovať v nasledujúcom čísle Spravodajcu.

✧ Na Strednej odbornej škole v Búči organizovali spomienku na holokaust, prednášal na nej člen vedenia našej ŽNO, dr. Vojtech Novák.

✧ Našu ŽNO navštívil historik Miroslav Michaela, ktorý pochádza z Komárna a dnes žije v Prahe. Medzi inými sa vo svojej najnovšej výskumnej práci zaoberá minulosťou našej ŽNO.

Kóšer pečivo

Kóšer pečivo si môžete objednať najbližšie na piatok 29. novembra 2013. Objednávky na barches a iné výrobky nahláste, prosím, na sekretariát najneskôr do stredy 27. novembra. Kontakt: kile@menhaz.sk, tel: 7731-224. ■

Sukkot v Komárne

Prítomní mohli ochutnať fantastickú pizzu, ktorú upiekol piešťanský rabín Zev Stiefel.

Predstavenie knihy v Komárome

Kružok priateľov múzea v Komárome vás pozýva na promóciu knihy Mozaika Kzo života komárňanských Židov a premietanie filmu Ágnes Padlovicsovej a Milana Drozdu, ktoré sa budú konať v utorok 26. novembra 2013 o 17:00 hodine. Program organizuje riaditeľka Múzea Györgya Klapku pani Emese Számádó v stredisku Arany 17. Každého srdečne pozývame! ■

Predbežne o Chanuke

Klub Šalom pri ŽNO v Komárne týmto pozýva všetkých záujemcov na oslavy sviatku Chanuky, ktoré sa budú konať **v nedeľu 1. decembra 2013 o 14:00 hod.** v sále Zoltána Wallensteina v Menháze. Srdečne Vás pozývame! ■

Pozývame Vás

Pozvánka na nasledujúcu prednášku Otvorenej univerzity Židovskej univerzity – v Komárne:

13. novembra 2013 – streda, 16:00

Dr. János Oláh: Židovská svadba a jej etnografické súvislosti

11. decembra 2013 – streda 16:00

Dr. Alfrédné Schöner: Kedy a čo je-me? Prečo je židovská kuchyňa kóšer?

Vstup je bezplatný. Program by sme nemohli realizovať bez pomoci maďarského Národného fondu pre kultúru a Nadácie Ezra. ■

Sviatok Chanuky

Sviatok Chanuky sa začína **v stredu 27. novembra** večer, keď zapálime prvú sviečku. Posledná sviečka sa zapaluje **v stredu 4. decembra**. Sviatok sa skončí západom slnka vo štvrtok 5. decembra. ■

